

רבי חנינא בן דוסא – "כעבד לפני המלך"

1. משנה מסכת אבות פרק ג

(ט) רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיִרְאֵת חֲטָאוֹ קוֹדֶמֶת לְחֻמְתּוֹ, חֻמְתּוֹ מִתְקַיְמָת. וְכֵן שְׁחֻמְתּוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאֵת חֲטָאוֹ, אֵין חֻמְתּוֹ מִתְקַיְמָת. הוּא הָיָה אומר, כֹּל שְׁמַעְשִׂיו מְרַבֵּין מְחֻמְתּוֹ, חֻמְתּוֹ מִתְקַיְמָת. וְכֹל שְׁחֻמְתּוֹ מְרַבֵּה מִמַּעְשָׂיו, אֵין חֻמְתּוֹ מִתְקַיְמָת: (י) הוּא הָיָה אומר, כֹּל שְׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיָּמֵנִי, רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיָּמֵנִי. וְכֹל שְׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיָּמֵנִי, אֵין רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיָּמֵנִי.

2. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לד/ב

אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע? אמר להם: **אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לא יודע אני שהוא מטורף:**

3. משלי פרק טז

(א) לְאָדָם מַעֲרָכִי לֵב וּמְדִי מַעֲנָה לְשׁוֹן:

4. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לד/ב המשך מקור 2

תנו רבנן: מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל. שגר שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים. כיון שראה אותם עלה לעלייה ובקש עליו רחמים. בירידתו אמר להם: לכו שחלצתו חמה. אמרו לו: וכי נביא אתה?! אמר להן: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי. אלא כך מקובלני אם שגורה תפלתי בפי, יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף. ישבו וכתבו וכוונו אותה שעה, וכשבאו אצל רבן גמליאל אמר להן העבודה לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות.

ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי. אמר לו: חנינא בני, בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר רבי יוחנן בן זכאי: אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו! אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך? אמר לה לאו, **אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך:**

5. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נא/א

תנו רבנן: מעשה בביתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול, באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא. שעה ראשונה אמר להם: שלום, שניה אמר להם: שלום, שלישית אמר להם: עלתה. אמרו לה מי העלך? אמרה להם זכר של רחלים נזדמן לי וזקן אחד מנהיגו. אמרו לו: נביא אתה?! אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך אמרתי: דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו?! אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר וסביביו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוט השערה. ר' נחוניא אמר מהכא אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו.

רש"י

חופר שיחין - לעולי רגלים בדרכים :
 שעה ראשונה - שעדיין היא ראויה להיות חיה בתוך המים :
 אמר להם שלום - תעלה וכן שניה :
 שלישית - דהוה לה שהות שתצא נפשה אם ישנה שם :
 אמר להן - כבר עלתה ודאי כדאמרינן לקמן דפשיטא ליה דלא תמות שם :
 זכר של רחלים - אילו של יצחק :
 וזקן מנהיגו - אברהם :

תוספות

וזקן מנהיגו - מלאך בדמות רבי חנינא נזדמן לה :

6. פרקי דרבי אליעזר פרק ל

ר' חנינא בן דוסא אומר : **אותו האיל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה** אפרו של איל הוא יסוד על גבי המזבח הפנימי, גידי האיל אלו עשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בהם, עורו של איל הוא אזור מתניו של אליהו ז"ל שני איש בעל שער וכו', קרניו של איל של שמאל שתקע בו בהר סיני שני ויהי במשוך בקרן היובל ושל ימין שהיא גדולה משל שמאל שהוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבא שני והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול והיה ה' למלך על כל הארץ.

7. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה/א

הוה ליה ההיא שיבבתא דקא בניא ביתא ולא מטו כשורי (היתה לו לרבי חנינא אותה שכנה שבנתה ביתה ולא הגיעו הקורות מכותל ולכותל).
 אתיא לקמיה, אמרה ליה : בניתי ביתי ולא קמטו כשוראי. אמר לה : מה שמך? אמרה ליה : איכו. אמר : איכו נימטו כשוריך.
 תנא הגיעו עד שיצאו אמה לכאן ואמה לכאן, ויש אומרינן סניפין עשאום.
 תניא פלימו אומר : אני ראיתי אותו הבית והיו קורותיו יוצאות אמה לכאן ואמה לכאן **ואמרו לי בית זה שקירה רבי חנינא בן דוסא בתפילתו.**

רש"י

איכו נימטו כשוריך - יאריכו הקורות :
 סניפין היו - הקורות של חוליות היו, ובמעשה נס נדבקו להן חתיכות קטנות לאורכן :

8. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כד/ב

רבי חנינא בן דוסא הוה קא אזיל באורחא. אתא מיטרא. אמר לפניו : רבונו של עולם כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער? פסק מיטרא. כי מטא לביתה אמר לפניו : רבונו של עולם כל העולם כולו בצער וחנינא בנחת? אתא מיטרא.
 אמר רב יוסף : מאי אהניא ליה צלותא דכהן גדול לגבי רבי חנינא בן דוסא? דתנן היה מתפלל תפלה קצרה בבית החיצון. מאי מצלי? רבין בר אבא בר אבא דאמרי תרוייהו משמיה דרב יהודה : יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא השנה הזו גשומה ושחונה. שחונה מעלייתא היא אדרבה גריעותא היא?! אלא : אם שחונה תהא גשומה וטלולה. **ואל יכנס לפניך תפילת עוברי דרכים.** רב אחא בריה דרבא מסיים משמיה דרב יהודה : לא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה, ואל יהו עמד ישראל צריכין להתפרנס זה מזה ולא לעם אחר.

9. מחזור ספרד ליום הכפורים - סדר עבודה

טְהוּר לִב פֶּסַע וְנִשְׁב לְאַחוּרָיו פְּנֵיו לְקִדְשׁ וְאַחוּרָיו לְהִיכָל עַד שְׁיִצְא מִן הַפְּרָכָת וּמִתְפַּלֵּל בְּהִיכָל תְּפִלָּה קְצָרָה סְמוּךְ לַפְּרָכָת :
 וְכֵן הֵיטָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא שָׁנָה זוֹ הַבָּאָה עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהֵם אִם שְׁחוּנָה גְשׁוּמָה. **וְאַל יִכְנַס לְפָנֶיךָ תְּפִלַּת עוֹבְרֵי דְרָכִים לְעֵנֵן הַגֶּשֶׁם בְּשַׁעַר שְׁהַעוֹלָם צְרִיךְ לוֹ.** וְשֵׁלָא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּפִרְנָסָה זֶה לָזֶה וְלֹא לְעַם אֲחֵר. שָׁנָה שְׁלֵא תְּפִיל אִשָּׁה פְּרִי בְטָנָה וְשִׁיתְנוּ עֲצֵי הַשָּׂדֶה אֶת תְּנוּבָתָם וְלֹא יַעֲדִי עֲבִיד שׁוֹלְטָן מִדְּבַת יְהוּדָה :